

Nova vponka

FRANCE AVČIN

Moderne plezalne vrvi iz sintetičnih vlaken so dosegle tolike mehanske trdnosti, da so kos tudi najhujšim v praksi nastopajočim obremenitvam, le to, da se prerežejo na ostrih robovih, je slej ko prej njihova šibka točka. Vsekakor zdrže več kot vsi ostali členi varovalne verige: človek — vrv — vponka — klin v skali ali ledu — vrv — človek. Najmanj zanesljiv člen je in ostane material, ki je vanj zabiti klin, skala ali led. Dokaj nezanesljiva je pa tudi vponka, karabiner. Zato se je zadnje čase pojavila vrsta novih konstrukcij tega važnega varovalnega in plezalsko tehničnega pripomočka. Le malo pa jih je, ki so se glede trdnosti pri sunkoviti obremenitvi zavoljo padca v vrv približali trdnosti vrvi, ki znaša za premer 12 mm danes že cele tri tone.

Firma »Sporthaus Schuster« v Münchenu je pred nedavnim razvila svojo vponko »ASMü-Karabiner 3400 kg«, ki vzdrži obremenitev kar 3400 kilopondov. Izdelana je iz specialnega jekla, zelo skrbno, zlasti zaklopni del, oploščena je pri ležišču vrvi, pobakrena in čez ponikljana. Povprečne vponke zdrže 900 do 1400 kp, nove določbe Komisije za vrvi UIAA pa zahtevajo vsaj 1400 kp. Za primerjavo raznih konstrukcij naj služi naslednja razpredelnica.

Uradni rezultati preizkušanja vponk na Tehniški visoki šoli Stuttgart, 23. VI. 1959

	Vrsta vponke	Prva obremenitev Zlom ali prevelika deformacija za- klopa vponke. Vponka nerabna. kilopondov	Druge obremenitev Zlom ali tolika de- formacija vpon- ke, da zdrse iz klina ali vrv iz nje. kilopondov	Teža gramov	Cena DM
1	ASMü 3400 (10 cm) trapecast	3400	910	130	3,90
2	Cassin	2295	715	130	3,80
3	Magra	1370	1160	155	5,05
4	Marwa — lahka kovina	1160	1515	110	9,30
5	Allain — lahka kovina	1000	1550	65	5,90
6	ASMü — Gramminger	1100	515	130	3,30
7	Normalna 12 cm okrogla-jajčasta	1050	490	190	1,85
8	Normalna 12 cm koničasta-jajčasta	1010	465	190	1,85
9	Normalna 12 cm z matico	1050	495	210	2,70
10	Normalna 10 cm koničasta-jajčasta	980	420	130	1,60
11	Normalna 10 cm okrogla-jajčasta	950	375	130	1,60
12	Normalna 10 cm z matico	880	450	140	2,55

mladi pišejo

Prvič čez Triglavsko steno

BORIS OREL

Kakor vsako leto sva se tudi lanske počitnice z očkom odpravila v hribe. Takrat še nisem ničesar slutil, kakšno presenečenje mi pripravlja očka. Sprva je kar tako omenil, da me misli peljati čez steno. Tega nisem vzel resno in življenje je teklo po starem. Dan odhoda v gore se je približal in padla je beseda. Plezala bova Triglavsko, seveda, če ne bo prišlo kaj vmes. V Julijce! Zelo sem bil vesel, da bom spoznal najlepši del naše slovenske zemlje, pravljичno deželo visokih gora. Štajercem so Julijci silno daleč in redko nanese priložnost, da jih obiščemo. Vsa prešernost me je minila, ko sem izstopil v Kranjski gori. Kar skupaj sem zlezal, ko sem zagledal gore,

te velikane, te lepe demone, ki nas vabijo v svoje naročje. Drugo jutro sva že vstopila v Jeseniško pot na Prisojnik. Spominjam se previsnega kamina, ki je ves nabit s klini in jeklenimi vrvmi. Na sredi sem dobil tremo, saj je izpostavljen nad 400-metrsko globino. Vsa pot, skozi Okno na vrh Prisojnika in dalje po Jubilejni na Razor in na Križke pode mi bo ostala za vedno v spominu. Globoko sem občutil divjo romantiko Prisojnika, raztreskano divjino Razorja, ki s svojimi špiki in grebeni pritegne oči nase. Pogled ti pa nehote splava navzdol in se ustavi šele na zelenih tratih v Krnici. Zjutraj sva odšla v Vrata. Ko sem s Sovatne zagledal Triglavsko steno, sem onemel. Stena s svojimi nenavadno oblikovanimi skladi, stolpi in grapami je naredila name silen vtis. Ko sva prišla v Aljažev dom, sem zagledal Joža Čopa. Poleg njega sem srečal tudi druge alpiniste, ki so se mudili v Vratih. Tisti dan je bilo v steni 16 navez, kar dokazuje popularnost stene in število naših plezalcev. Toda žal se je morala ravno tisti dan zgoditi nesreča. Neko mlado alpinistko je zadel skalnat blok in jo je tako poškodoval, da ni mogla naprej in soplezalec je moral klicati na pomoč. Žal so se stvari, kakor pri vsaki nesreči, malo zavozlale, dejstva so si bila nasprotna in tako so komaj zvečer odšli trije ljubljanski alpinisti v steno in tam prespali. Medtem pa sem postopal okrog koče in pasel radovednost. Gledal sem opremo, povpraševal za novicami in tudi lenaril.

Lep večer je bil. Sonce je že zašlo in le vrh Triglava je bil ožarjen. Nenadoma se je naselil v mene črvček, ki je neprestano kljuval. Ali boš zmogel? O, da, seveda boš! Kaj pa, če bo tako, kakor z ono v bavarski smeri! Ne, ne sme biti, sem si dopovedoval. Ves večer sem se sam s sabo pogovarjal. V meni je rasla napetost. Imel sem tremo. Pa že sedaj jo imaš, kaj bo pa šele v steni, sem si mislil.

Zgodaj je še bilo in nad dolino Vrat so viseli sivi oblaki. Nič lepo ni kazalo. Kar bo, pa bo. Ko sem se navezal in se dotaknil skale, me je strah popustil. Prvi skok pri vstopu me je sila presenetil. Oprimki so skopi, na enem mestu je treba precej raztegniti noge, toda te imam dolge in šlo je. Prišla sva na nekakšno gredino, pokrito z gruščem. Skrbelo me je, kako bo zgoraj. Malo sva se usedla in počakala reševalce, ki so prišli za nama. Same klase. Vodil jih je dr. ing. Daro Dolar. Taka srečanja v steni so nekaj posebnega, nekaj lepšega, drugačna so od navadnih srečanj. Malo smo se še pomenili ter se ločili. Midva sva šla v slovensko, oni pa v nemško smer. Plezanja v tem spodnjem delu ne bom opisoval, kajti mnogim je smer znana, drugih pa ne zanima. Hodila sva po stopinjah Kugyja, Klementa Juga ter stotine drugih, ki so uživali ta gorski svet. Z vsakim metrom pridobljene višine je v meni rastlo zaupanje vase, občutek sreče in moči.

Lep dan se je naredil. Z vsakim metrom so se mi odpirali pogledi in me prevzemali. Toda veselil se nisem samo razgleda, začel sem uživati v samem gibanju, v plezanju. Ni mi bilo dolgčas in po eni uri sva bila na Belih plateg. Malo za nama sta vstopila dva Litostročjana in plezala smer po kaminih. Grenka kaplja v srečo tega dne je bila, ko sem šel mimo spomenika pokojnega Bučerja, ki se je tam pone srečil. Tu sta naju dohitela Litostročjana. Lepo smo se pomenili. Midva sva šla v desno po Zlatorogovih stezah, onadva po potu naprej v slovensko smer. Nisem si mislil, da je lahko v steni toliko prostora. Ko gledaš steno iz doline Vrat, je strma in brez vsakih razčlemb. Toda tukaj so prave poti, ki pa niso zavarovane in za nameček izpostavljene. Do Nemških turncev ni bilo več težav. Plezala sva naravnost po grapi. Vse bi bilo v redu, če ne bi bila grapa zasnežena. Sneg je bil trd, ponvast in umazan. S steno je tvoril krajno poč. Lahko bi šla v levo, v steno, toda odločila sva se za sneg. Očka je začel gvozdit poč. V sneg je vsekaval oprimke in stope ter se tako pomikal kvišku. Vse bi bilo v redu, če ne bi bilo v sredi previsa. S kolenom se je zagvozdil v poč in segel z roko čez previs. Z nemalo truda sem bil tudi jaz preko. Stala sva na polici, pokriti z gruščem, pod vrhnjim delom stene. Ta del je strm, pleza se po odprtih stenih. Končno sva stala pod izstopnim raztežajem. Tukaj bo šlo pa zares, sem si mislil, ko sem zagledal navpično, malo razčlenjeno steno, ki jo prereže na vrhu polica. Polica se slepo konča, nad tabo pa visijo previsi. Očka je priplezal na prvo polico in zabil klin, se vpel in kmalu sem mu sledil. Dalje je plezal po strmi steni, kjer so oprimki skopi, toda na srečo se lepo vidijo, ker so vsi umazani zaradi številnih obiskovalcev. Očka je priplezal na sredo raztežaja ter me varoval. Začel sem in občutil še na svoji koži to reč. Lepa ekspozicija mi je bila všeč. Pod previsom je dobro stojišče. Vpel se je in jaz sem mu sledil. Vse je šlo po sreči. Še nekaj metrov po grušču in že me je varoval vrh stene. Medtem je pa preteklo nekaj časa in lahko

sem se ozrl navzdol. Pogled mi je zdrsel navzdol, se ustavil v Vratih, v Aljaževem domu, mi potoval po zelenem pobočju navzdol, se ustavil na Škrlatici in zagledal sem vse gore, mnoge sem že poznal, druge pa še ne. Tam v Aljaževem domu sedijo turisti, gozdovi šumijo, tam vrvi življenje, jaz pa sem tukaj sam v hladu severne stene. Le tenka vrv me veže z očkom in z življenjem. Vedno se bom spominjal tega trenutka. Globoko doli bel pas proda šumeče Bistrice, nad mano plavo nebo, jaz pa v srcu stene vseh sten, simbola slovenskega ljudstva, v srcu Triglavske stene. Nato je šlo malo navzdol, nato okoli roba in srečno sem se prikobalil v slabo izražen žleb, ki je bil zaprt s previsom. Na skopih oprimkih sem se vzdigoval ter prišel pod previs. Kot vsak začetnik sem se stisnil k steni, preprijel še malo više, se za trenutek držal samo na eni roki, zagledal oprimek, segel za njim, z drugo roko pa segel čez previs. Še malo sem pobinceljal z nogami v dolino Vrat in bil sem zunaj. Ves srečen sem odšel k očku in skupaj sva se odpravila na pravi vrh stene, na sonce. Ko sva sedela na soncu ter zvezovala vrv, sva bila srečna, da je šlo vse gladko. Veselo sva se zapodila čez Prag v Vrata.

društvene novice

OB 70-LETNICI PAVLA KUNAVERJA

Ko sem pred leti kot mlad dijak in navdušen planinec prelistaval starejše letnike Planinskega Vestnika, so mi vzbudile posebno pozornost skice Pavla Kunaverja v letniku 1912, ki so prikazovale detajle vzpona preko severne triglavske stene. Kaminsko plezanje, plezanje v navpični steni in še razni drugi alpinistično-tehnični detajli so mi tedaj vzbujali spoštovanje do ljudi, ki so se lotili takih dejanj, ki so bila v prvih dveh desetletjih tega stoletja pri nas še skoro nepoznana in tudi zelo kritično ocenjevana. Ko sem kasneje osebno spoznal jubilanta in se tudi sam bolje seznanil z lepotami in nevarnostmi gorā, sem lahko samo še bolj občudoval resnično pionirsko delo

Kunaverja in njegovih tovarišev v naših planinah.

Pavel Kunaver se je rodil 19. XII. 1889 v Ljubljani. Iz stanovanja ob Ljubljani je vsak dan občudoval Kamniške planine, in vrh Triglava v daljavi mu je vedno znova budil željo, da bi se približal goram in spoznal njihove skrivnostne čare. Te želje so kmalu postale resnica. Njegovi starejši bratje in prijatelji so ga uvedli v gorski svet in kmalu je postal on sam eden izmed prvih med njimi. Planine so ga spremljale od tedaj dalje vse življenje, oblikovale so mu značaj, dale so mu vse lepo, kar je od njih pričakoval, in zato jim je ostal zvest prijatelj vse do današnjih dni.

Življenjska usoda mu ni bila naklonjena. Sla po izobrazbi mu v okviru domačih možnosti in ozkih šolskih sten ni bila potešana tako, kakor si je želel. Kot izklesan značaj je ubral svojo pot — pot samoizobraževanja. Študiral je klasike, fizikalno geografijo, astronomijo. V prostem času mu je sladilo življenje prepevanje domačih pesmi. Teh se je naučil v šoli pri učitelju Razingerju. Njegov študij prepleta neprenehna povezanost z naravo, izleti z mladino, raziskovanje podzemeljskega kraškega sveta in seveda pohodi v planine. Poletje je prekratko, zato izpolni svoje hrepenenje po gorah s tem, da v družbi z Badiuro in z ostalimi planinskimi tovariši uporablja kot pionir v tej športni panogi smučī, ki mu olajšajo zimske gorske vzpone. Planinska družčina »Dren« ga šteje med svoje člane.